

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no: 38860/09

Arzu AKTAŞ / Türkiye

Arzu AKTAŞ / Türkiye davasında,

Başkan

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danutë Jočienë,

Dragoljub Popović,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

Paulo Pinto Albuquerque,

Helen Keller,

ve *İkinci Daire Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla oluşturulan bir komiteyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Dairesi), 27 Ağustos 2013 tarihinde yapılan müzakereler sonrasında, Davalı Hükümet görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuranlar tarafından sunulan görüşleri dikkate alarak, 22 Haziran 2009 tarihinde yapılan başvuru ile ilgili aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAY ve OLGULAR

1. Başvuranlar Arzu Aktaş, Melike Aktaş, Merve Aktaş ve Ömer Faruk Aktaş T.C. vatandaşları olup sırasıyla 1972, 1997, 1998 ve 2000 doğumlulardır. Başvuranlar, Kars'ta ikamet etmektedirler ve AİHM önünde Iğdır'da görev yapan Avukat İ. Ud. tarafından temsil edilmektedirler. Birinci başvuran, 16 Eylül 2003 tarihinde vefat eden polis memuru Bülent Aktaş'ın eşidir. Diğer üç başvuran, maktulün çocuklarıdır. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

2. Davaya ilişkin olay ve olgular, başvuranlar tarafından ifade edildiği şekliyle aşağıdaki gibi özetlenebilir:

3. Bülent Aktaş, 16 Eylül 2003 tarihinde görev aracıyla devriye gezdiği sırada şüpheli bir aracı takibe almıştır. Söz konusu araç ana yoldan çıkarak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'ne ait olan bir kanal boyunca uzanan stabilize toprak yola girmiştir. Takip edilen araç, yolda durmuştur ve hızla uzaklaşmadan önce iki kişi araçtan inmiştir. Başvuranların yakını ve görev arkadaşı, kaçma girişiminde bulunan iki kişiyi yakalamak için araçlarından inmişlerdir. Ancak şüpheli şahıslar yakalanamamıştır.

4. Bu kovalama yarışının sonunda Bülent Aktaş, serinlemek amacıyla kanala yaklaşmıştır. Bu arada dengesini kaybederek kanala düşmüş ve boğulmuştur.

5. Savcılık, bu boğulma olayının koşullarını aydınlatmayı amaçlayan bir soruşturma sonucunda, ölümcül ve kaza sonucu bir düşmenin söz konusu olduğunu ve hiç kimsenin başvuranların yakınının ölümünden cezai olarak sorumlu tutulamayacağını değerlendirerek, kovuşturmaya yer olmadığı kararı vermiştir.

6. Başvuranlar, Aralık Asliye Hukuk Mahkemesi önünde tespit davası açmışlardır.

7. Mahkeme tarafından görevlendirilen bilirkişi, 13 Nisan 2004 tarihli raporunda, kazanın meydana geldiği kanalın yüksekliğinin 2 metre, derinliğinin 5,50 metre ve genişliğinin 6 metre olduğunu gözlemlemiştir. Başvuranların yakınının düştüğü yerde kanala düşen bir kişinin hayatta kalma şansının az olduğunu belirtmiştir. Aslında dar boğaz, akışın kendisine getirdiği her şeyi dibe doğru çeken bir girdap etkisi yararmıştır. Bilirkişiye göre, kanalı yöneten kuruluş tarafından herhangi bir koruyucu önlem alınmamıştır. Bilirkişi, boğaza gelmeden önce uzağında, metal çubuklar içeren ve kanal boyunca uzanan beton bir korkuluğun konulması gerekirdi. Aynı zamanda bu korkulukla boğaz arasında bulunan nehir kısmı da bu bölgeye erişimi yasaklayan parmaklıklarla koruma altına alınmalıydı. Ayrıca boğazın iki tarafında da yer alan beton kenarlara metal merdivenler yerleştirilmeliydi. Bilirkişi, ayrıca bir işaret panosunun bulunmamasını da uygunsuz bulmuştur.

A. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Aleyhinde Açılan Tazminat Davası

8. Başvuranlar, tazminat elde etmek amacıyla Erzurum İdare Mahkemesi önünde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'ne karşı dava açmışlardır.

9. Erzurum İdare Mahkemesi, 27 Nisan 2005 tarihli kararla, başvuranların talebini reddetmiştir. Hâkimler, maktulün görev arkadaşının ifadesine göre, Bülent Aktaş'ın girdaba yakın bir kısımda ellerini yıkamaya çalışırken kazara kanala düştüğünü dikkate almışlardır. Yerel mahkemeye göre, maktul bu türden bir tehlikenin meydana gelebileceğini makul olarak hesaba katabilirdi ve katmalıydı. Hâkimlere göre, ikamet edilmeyen bir bölgede yer alan kanallar için, idareden bilirkişi raporunda belirlendiği şekilde koruma önlemleri alması yasal olarak beklenemez.

10. Danıştay, 28 Aralık 2007 tarihli kararıyla ilk derece mahkemesinin kararını tüm hükümleriyle onamıştır.

11. Danıştay, 17 Kasım 2008 tarihinde karar düzeltme talebini reddetmiştir. Bu karar, başvuranlara 5 Ocak 2009 tarihinde tebliğ edilmiştir.

B. İçişleri Bakanlığı Aleyhinde Açılan Tazminat Davası

12. Başvuranlar, İçişleri Bakanlığı tarafından zararlarının tazmin edilmesi için Erzurum İdare Mahkemesi önünde hukuki bir süreç başlatmışlardır.

13. Erzurum İdare Mahkemesi, 5 Nisan 2005 tarihli bir kararla, meydana gelen görev kazasının idarenin bir eksikliğine isnat edilebilir olmadığı gerekçesiyle başvuranların talebini reddetmiştir.

14. Danıştay, 28 Aralık 2007 tarihli kararıyla ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. Danıştay, ölümcül kazanın Bülent Aktaş'ın işi dolayısıyla meydana gelmesi sebebiyle, mirasçılara idarenin kusursuz sorumluluğuna dayanarak tazminat ödenmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

15. Erzurum İdare Mahkemesi, 4 Kasım 2009 tarihinde Danıştay'ın verdiği karara uymuştur ve idareyi başvuranlara 180 000 TL (yani olayların geçtiği dönem de 82 000 Avro) miktarında maddi ve manevi tazminat ödemeye mahkûm etmiştir. Bu miktara, 28 Mayıs 2004 tarihinden itibaren belirlenen yasal orana eşit oranda gecikme faizi uygulanmıştır.

16. İdare, 16 Aralık 2011 tarihinde başvuranlara 403 427 TL (yani olayların geçtiği tarihte yaklaşık olarak 168 000 Avro) ödemiştir.

C. Komisyon'un Tazminat İtirazının İptali Davası

17. Başvuranlar, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Tazminat Komisyonu'na başvuruda bulunmuşlardır.

18. Başvuranların tazminat talebi, Bülent Aktaş'ın vefatının sadece kendi ihmalinden kaynaklandığı gerekçesiyle reddedilmiştir.

19. Başvuranlar, bu kararın iptal edilmesi talebiyle Ankara İdare Mahkemesi'ne başvurmuşlardır.

20. Ankara İdare Mahkemesi, 31 Mart 2005 tarihinde verdiği bir kararla tazminat ödenmesi için gereken koşulların bir araya gelmediğini değerlendirerek başvuruyu reddetmiştir.

21. Danıştay, 28 Aralık 2007 tarihli kararıyla birinci derece mahkemesinin kararını bozmuştur. Danıştay, Bülent Aktaş'ın vefatının bir iş kazası olarak değerlendirilmesi gerektiği kanısındadır.

22. Ankara İdare Mahkemesi, 26 Mart 2008 tarihinde verdiği kararla, Danıştay kararına uymuştur ve itiraz edilen kararı iptal etmiştir.

23. İdare, başvuranlara 12 Ağustos 2008 tarihinde 78 448 TL (yani olayların geçtiği tarihte 44 825 Avro) miktarında tazminat ödemiştir.

ŞİKÂyetLER

24. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

25. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2. maddesini ileri sürerek, makamları yakınlarının hayatını korumaya imkân verecek koruma önlemlerini almamış olmakla suçlamaktadır. Başvuranlar, adli makamların kısmen bile olsa idarenin sorumluluğunu tanımamalarından şikâyet etmektedirler.

26. Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

27. Mahkeme, başvuranların polis memuru olan yakınının, bir kovalama yarışının ardından serinlemek için sarktığı bir kanala ölümcül bir kazayla düştüğünü gözlemlemektedir. Bu olay başvuranın başına polislik mesleğini icra ettiği sırada gelmiştir. Boğulma olayının koşullarını aydınlatmak amacıyla bir ceza soruşturması yürütülmüştür. Bu soruşturma, söz konusu kazadan herhangi bir kişinin sorumlu olmadığına anlaşılmaya imkân vermiştir. Davanın başlatıldığı İdare Mahkemesi, idare tarafından alınan güvenlik önlemlerinin güvenlik kurallarına göre eksik olmadığı kanaatine varmıştır. Bu bağlamda, hâkimler özellikle, mevzuata göre, kanalın yer aldığı ikamet edilmeyen bölgede güvenliğin sağlanmasının gerekmediği kanaatine varmışlardır (yukarıdaki 9. prg.). Ayrıca kazanın meydana gelmesinde başvuranların yakınının kendisinin sorumlu olduğu kabul edilmiştir. Sonuç olarak, Bülent Aktaş'ın ellerini yıkamak için, bu kullanıma uygun olmayan tehlikeli bir bölgeye yaklaşarak dikkatsizce davrandığı değerlendirilmiştir. Yine ölümüne sebep olan dramın belirleyici nedeni olan da maktulün ihtiyatsız davranışdır.

28. AİHM, dosya unsurları bağlamında, başvuranların yakınının ölümünü çevreleyen koşulları ve ölümünden sorumlu kişileri belirlemeye imkân verecek bir ceza soruşturması ve bir idari soruşturmanın iç hukukta kesinlikle yürütülmüş olduğu kanısındadır. AİHM, ulusal makamların değerlendirdiği ve sonuca ulaştığı olay ve olguların yeniden sorgulanması için bir neden görmemektedir.

29. Mahkeme diğer taraftan, tazminat işlemleri çerçevesinde, maktulün mesleği ile kazanın meydana gelmesi arasında bir nedensellik bağı bulunduğunun ulusal mahkemeler

tarafından kabul edildiğini dikkate almaktadır (yukarıdaki 14. ve 21. prg.). Yerel mahkemeler, özellikle Danıştay, başvuranların zararını tazmin etmek için, idarenin aldığı güvenlik önlemlerinde kurallara uymayan bir husus bulunup bulunmadığını delille kanıtlama gereğini zorunlu kılmamışlardır. İdarenin olayda kusuru olmasa bile sorumlu olduğu dikkate alınmıştır.

30. Ulusal makamların güvenlik normlarını belirleyen bir mevzuata riayet ettiği davanın koşullarında, AİHM, idare mahkemelerine yapılan, tazminat elde edilmesini sağlayan hukuk yolunun, hakkaniyete uygun ve yeterli olduğu kanısındadır. Diğer taraftan AİHM, ne yürütülen soruşturmayı eleştirmek ne de ulusal mahkemeler tarafından sunulan çözümü sorgulamak için herhangi bir delil unsuruna sahip değildir.

31. Sonuç olarak, başvuranların Sözleşme'nin 2. maddesine ilişkin şikâyeti, Sözleşme'nin 35 § 3 a) hükmü anlamında açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35 § 4 hükmünün uygulanmasıyla reddedilmesi gerekmektedir.

Bu gerekçelerle, AİHM, oybirliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

Stanley Naismith
Daire Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan